

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

*Mehmet Mustafa MARANGOZ**
*Ferhat ENSAR***

Öz

Bu çalışma Türkçe derslerinde son dönemlerde geleneksel yaklaşımların yerine benimsenen farklı öğretim stratejilerinin, öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarına etkisini meta-analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaçla, 2004-2024 yılları arasında ilk ve ortaokul öğrencilerinin yazma tutumlarına dair araştırmalar; Web of Science, Proquest ve Google Akademik gibi ana indeksler ile ERIC, YÖK Tez Merkezi, ULAKBİM ve Dergipark veri kaynakları taranarak listelenmiştir. Listelenen 268 araştırmadan, kabul kriterlerini karşılayan 41 çalışma meta-analize alınmıştır. Bu 41 çalışma, 17 makale, 15 uzmanlık (yüksek lisans) tezi ve 9 doktora çalışmasından oluşmaktadır. Veri analizleri, Comprehensive Meta Analysis (CMA) 4.0 ve Jamovi 2.3.28 yazılımları ile yapılmıştır. Dâhil edilen çalışmalarda yayın yanlılığı saptanmamıştır. Çalışmaların heterojenliği nedeniyle rastgele etkiler modeli kullanılmıştır. Türkçe derslerinde uygulanan çeşitli öğretim stratejilerinin öğrencilerin yazma tutumlarına etkisini inceleyen araştırmaların genel etki değeri .637'dir. Bu değer, Cohen ve diğerlerinin (2011) ölçütleri dikkate alındığında, orta düzeyde bir etki gücüne karşılık gelmektedir. Bu sonuç, Türkçe dersinde uygulanan çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin, hâlihazırda Türkçe dersi müfredat programına göre uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinden daha etkili olduğunu göstermektedir. Heterojenliği açıklamak için başvurulan ve alt grup analizlerine konu edilen aracı değişkenlerden uygulama süresi ve örneklem büyüklüğü değişkenleri açısından da anlamlı bir sonuç elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, meta-analiz, yazma tutumu, öğretim stratejileri

The Effect of Teaching Strategies Applied in Turkish Lessons on Students' Attitudes Towards Writing: A Meta-Analysis Study

Abstract

This study aims to examine the effect of different teaching strategies adopted in Turkish language lessons in recent years, replacing traditional approaches, on students' attitudes towards writing, using meta-analysis methods. To this end, studies on primary and secondary school students' attitudes towards writing between 2004 and 2024 were listed by searching major indexes such as Web of Science, Proquest, and Google Scholar, as well as data sources such as ERIC, YÖK Thesis Centre, ULAKBİM, and Dergipark. Of the 268 studies listed, 41 studies that met the acceptance criteria were included in the meta-analysis. These 41 studies consisted of 17 articles, 15 specialist (master's) theses, and 9 doctoral studies. Data analyses were performed using Comprehensive Meta Analysis (CMA) 4.0 and Jamovi 2.3.28 software. No publication bias was detected in the included studies. Due to the heterogeneity of the studies, a random effects model was used. The overall effect size of the studies examining the impact of various teaching strategies applied in Turkish language lessons on students' attitudes towards writing is .637. This value corresponds to a moderate effect size according to Cohen et al.'s (2011) criteria. This result indicates that the various teaching methods and techniques applied in Turkish lessons are more effective than those

*^{ID} Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, İstanbul, Mehmet.mustafa.49@gmail.com.

**^{ID} Prof. Dr., Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü, Bursa, ferhatensar@uludag.edu.tr.

applied according to the current Turkish lesson curriculum. A meaningful result was also obtained in terms of the application period and sample size variables, which were used to explain heterogeneity and were the subject of subgroup analyses.

Keywords: Turkish language teaching, meta-analysis, writing attitude, teaching strategies

Giriş

Öğrenciler yaşamlarını çevreleyen olay ve durumlara ilişkin deneyimlerini aktarırken bütünleşik dil becerilerinden yararlanmaktadır. Dolayısıyla öğrencilerden beklenen aktarım yetilerinin etkisi de onların bütünleşik dil becerilerinin neredeyse tamamından kesitler sunup sunamamaları üzerinden değerlendirilir. Anılan dil becerilerinin anlatmaya dayalı beceri göstergelerinden birisi de yazma becerisidir. Bu beceride ustalaşmak, yaşamı ve bireyi çevreleyen olay ve durumları açıklamak için oldukça önemlidir. Bununla birlikte öğrencilerin yukarıda sözü edilen deneyimlerini biçimlendiren duygu, düşünce ve etkileşimlerini yazarak aktardıkları da yadsınamaz bir gerçektir.

Baş döndürücü gelişme ve değişimlerin yaşandığı günümüz koşullarında öğrencilerin sözü edilen dönüşümün sonuçlarından etkilendiği gözlemlenmekte ve değişerek dönüşen sözün teknolojiye evrilmesiyle de öğrenciler etkiye daha açık hâle gelmektedirler. Bu durum onları öğretmenlerinin dahi, daha önceden deneyimlemedikleri yeni tip problemlerle karşı karşıya getirmektedir. Dolayısıyla öğrenciler kendilerini beklenmedik ödev ve sorumlulukların sarmalında bulmakta ve hâliyle bu sarmaldan çıkabilmek için de yeni çözüm yolları arayışına girmektedirler. Benzer biçimde öğretmenler de öğrencilerinin dönüşümünü nasıl yeniden yapılandıracakları sorusunun yanıtını bulabilmek için kafa yorurlar. Bu sorunun yanıtını alanyazın uygulamaları doğrultusunda sorgulayan araştırmacılardan Scardamalia ve Bereiter (1986) yazmanın bilişsel yönlerinden sosyo-kültürel bağlamına değin uzanan bir araştırma geçmişine, Hayes (1996) ile Zimmerman ve Reiserberg (1997) ise yazmada motivasyonun rolüne odaklanarak bu çerçevedeki bir araştırma dizinine gönderimde bulunurlar. Yazma süreciyle ilgili güncel çalışmaların motivasyonel değişkenlerden öz yeterlilik değişkenlerini de içerecek biçimde güncellendiğine de Klassen (2002) ile Pajares (2003) gönderimde bulunur. Bunlarla birlikte yazma çalışmaları çerçevesinde konu ilgisinin rolüne dikkat çeken araştırmalar da bulunmaktadır (Albin, Benton ve Khrantsova, 1996).

Alanyazında öne çıkan bazı araştırmalardan (Ames, 1992; Anderman, Austin ve Johnson, 2002; Lau ve Nie, 2008; Maehr ve Zusho, 2009; Turner, Meyer, Midgley ve Patrick, 2003; Urdan ve Schoenfelder, 2006) hareketle, Uyar (2015) öğrencilerin hedef yönelimlerinin, içinde buldukları sınıfın hedef yapıları tarafından şekillendiğini savunmaktadır. Özellikle öğretmenlerin tutumları, sergiledikleri davranışlar ve diyaloglar aracılığıyla aktardıkları mesajlar, öğrencilerin hedef yönelimlerinin şekillenmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Öğrencilerin yazma tutumlarının olumlu yönde geliştirilmesi gerekliliği, 1990'lardan itibaren yazma eğitimi araştırmalarında önem kazanan bir konu hâline gelmiştir. Bununla birlikte, yazma tutumu ile yazma başarısı arasındaki ilişkiyi doğrudan ele alan çalışmaların sayısı, özellikle öğretimsel ve motivasyonel boyutlarda sınırlı kalmıştır. Graham, Berninger ve Weihua (2007), bu duruma dikkat çekerek söz konusu dönemde çocukların yazmaya yönelik tutumlarını sistematik biçimde inceleyen az sayıdaki araştırmacılardan birinin Knudson (1992, 1993, 1995) olduğunu vurgulamıştır. Knudson'un (1995) birinci sınıftan altıncı sınıfa kadar toplam 430 öğrenciyi kapsayan çalışmasında, sınıf düzeyinin etkisi kontrol edildiğinde yazma tutumunun öğrencilerin yazma performansındaki varyansın yaklaşık %4'ünü açıkladığı belirlenmiştir.

Öğretmenlerin anılan biçimlendirme doğrultusundaki uğraşları düz bir süreç, düz bir çizgi biçiminde ilerlemek yerine ileri geri davranışsal ivmelerle (Kauffman ve Landrum, 2015) hatta iniş çıkışlarla devam eder. Böylece öğretmenler koşulların dayatmasına boyun eğmek yerine öğretimin dinamik doğasından güç alan kararlı birer uzman olarak rollerini yeniden yapılandırır. Bunun için de anlatımın olanaklarını iç içe karışmış bir biçimde doğasında barındıran yazmanın şematik araçlarını yeni yöntem ve tekniklerle öğrencilerine yeniden keşfettirmeyi amaçlarlar. Öğretmenlerin bu keşfettirme rehberliğinin motivasyon kaynağı ise yazma güdüsüne karşı öğrencilerinin birer yazma ketlenmesi vakasını andırır biçimdeki tutumlarından edindikleri gözlemleridir. Alanyazından gelen bildirimler de öğretmenlerin sözü edilen gözlemleri ile uyumludur. Örneğin Albertson ve Billingsley (2000), öğrencilerin en çok zorlandıkları etkinliklerden birisinin yazma görevleri olduğunu ifade eder. Bu

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

zorluğun doğasını açıklamayı kendilerine amaç edinen araştırmacılardan Flowers ve Hayes de (1981) yazma sürecinin birçok bilişsel işlemi organize etmeyi gerektiren yönüne dikkati çekerek yazmanın karmaşık bir bilişsel etkinlik olduğu gerçeğine gönderimde bulunur.

Anılan zorluğun doğasını açıklamayı amaç edinen diğer bir grup araştırmacı da öğrencilerin yazmaya karşı geliştirdikleri tutumlarından kaynaklanan olumsuzlukların olası etkenlerini belirlemek ve bu etkenleri gidermek için bir dizi çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmalar içerisinde Graham ve diğerinin (2007) çalışması, yazma tutumu ile yazma başarısı arasındaki yapısal ilişkiyi incelemesiyle öne çıkar. Özellikle 1990'lı yıllara değin yapılan yazma araştırmalarının çoğunun ya yazmanın bilişsel yönlerine ya da yazmanın sosyo-kültürel bağlamına odaklandığını değerlendiren Graham ve diğerlerinin (2007) bu odağın ancak 2000'li yıllara doğru yazmada motivasyonun rolüne karşı olan ilgiyi de içerecek bir biçimde güncellenmiş olduğu yönündeki bildirimleri yazma süreciyle ilgili sonraki çalışmalar için motivasyonel değişkenlerin rolünü yazma başarısı ile ilişkilendirme arayışı açısından bir ivmelenmeye yol açmıştır. Özetle, Graham ve diğerleri (2007), yazma tutumu ve başarısının etkilerini çift yönlü ve karşılıklı olarak değerlendirerek yazma tutumunun yazma başarısını etkilediği varsayımından hareketle açıklamalarını sunarlar. Bununla birlikte yapılandırdıkları kendi modelleri için tutum ve başarı arasındaki doğrudan yolun istatistiksel olarak da anlamlı bulunduğu söz ederler. Bu açıdan, bu çalışmanın varsayımları da Graham ve diğerlerinin (2007) varsayımlarıyla paraleldir. Dolayısıyla bu araştırma da Graham ve diğerlerinin (2007) motivasyonun duyuşsal bir bileşeni olan tutumun rolünü önceleyerek yazmanın bilişsel ve dilsel süreçlerine dayanan modellerini güncellemelerine benzer biçimdeki bir modellemeden izler taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, Türkçe derslerinde benimsenen çeşitli öğretim stratejilerinin öğrencilerin yazma konusundaki tutumlarını ne ölçüde etkilediğini meta-analitik bir incelemeyle ortaya koyarak öğretmenler için zengin bir kaynak oluşturmaktır. Bu amacın kavramsal çerçevesini alanyazından gelen bildirimlerle uyumlulaştırmak içinse çalışmada meta-analize konu edilen seçkinin dâhil edilme ölçütlerine esas olan özelliklerin, anılan uyumun doğasını da yansıtabilecek biçimde olmasına dikkat edilmiştir.

Türkçe eğitimi alanında da meta-analiz çalışmalarına rastlanmaktadır. Apa (2022), Özkaya (2020), Özkaya (2022), Kaldırım ve Tavşanlı (2018), Kansızoğlu ve Sulak (2019), Atasoy (2021), Geçici ve Azizoğlu (2022), Şahin'in (2019) Türkçe eğitimi alanında meta-analiz çalışmaları bulunmaktadır. Alanyazın, yapılandırmacı felsefeyi benimseyen öğretim stratejilerinin, Türkçe derslerine ait çeşitli beceri ve öğrenme sahalarında, ayrıca duyuşsal yönelimler açısından da öğrenciler üzerinde belirgin ve olumlu etkiler yarattığını göstermektedir (Çifçi ve Kaplan, 2020; Elli altı ve Batur, 2025; İpek ve Karatay, 2023; Uyar ve Özbay, 2023). Anılan öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin yazma tutumları üzerinde de benzer etkiler göstereceği varsayıldığından bu çalışmanın yapılması gereği hissedilmiştir. Bu araştırma, Türkçe dersleri öğretim sürecinde uygulanan öğretim stratejilerinin öğrencilerin yazma tutumlarına etkisini meta-analiz yöntemiyle değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu analiz yöntemi, birden fazla araştırmadan elde edilen bulguları birleştirerek genel bir sonuç elde etme yöntemi olarak tanımlanabilir. Başka bir anlatımla, değişik araştırmalarda kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerinin etkisinin katılımcı grupların özellikleri üzerinden kontrol altına alınarak daha genellenebilir sonuçlara ulaşılmasıdır. Benzer şekilde, bu derleme çalışması da Türkçe derslerinde yazma becerilerini geliştirmek için başvurulan çeşitli öğretim stratejilerinin, öğrencilerin yazma tutumlarına olan etkisini irdeleyen araştırmaları kapsamaktadır. Oluşturulan veri setinin odak noktasından hareketle şu sorular cevaplanmaya çalışılmıştır:

1. Türkçe derslerinde uygulanan öğretim stratejileri öğrencilerin yazma tutumlarını ne ölçüde etkilemektedir?
2. Türkçe derslerinde uygulanan öğretim stratejilerinin etkisi moderatör değişkenlere (yayın türü, uygulama süresi, sınıf düzeyi, öğretim kademesi, örneklem büyüklüğü) göre nasıl değişmektedir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada tanımlanan amacı gerçekleştirmek için meta-analize başvurulmuştur. Meta-analiz, belli bir konuda yapılmış aynı özelliklere sahip çalışmaların sonuçlarını birleştirmeyi ve yeniden yorumlamayı önceleyen bir yöntemdir (Hunter ve Schmidt, 1990). Bu yöntemin pek çok alanyazın tarama yönteminden farkı ise istatistiksel teknikler aracılığıyla sayısal verilere ulaşıyor olmasıdır. Bu yöntemin, literatürdeki klasik derleme çalışmalarından ayrıldığı nokta; istatistiksel yöntemler aracılığıyla elde edilen nicel verilerin analizine olanak sağlamasıdır. Çeşitli ölçeklerden elde edilen verilerde aritmetik ortalamanın kullanımı her zaman uygun sonuçlar vermeyebilir. Böyle durumlarda ise, Glass'ın (1977) geliştirdiği ve özellikle davranış bilimleri, eğitim araştırmaları ve psikoloji gibi alanlarda sıkça başvurulan "işlem etkililiği" yaklaşımı kullanılmaktadır (Hunter ve Schmidt, 1990).

İşlem etkililiği temelli meta-analizlerde, standartlaştırılmış etki büyüklüğü genellikle "d", "g" ya da "ES" sembolleriyle gösterilir. Etki büyüklüğüne, deney ve kontrol gruplarının ortalamaları arasındaki farkın, her iki grubun standart sapmalarının toplamına bölünmesiyle ulaşılır. Bireysel çalışma sonuçlarından ortak bir yargıya ulaşmak için (Mertens, 2010) gerekli olan ve etki büyüklüğü olarak tanımlanan veri setini ortaya çıkarmak, çalışmaların nicel verilerini birleştirerek olanaklı hâle gelir (Littell, Corcoran ve Pillai, 2008). Meta-analiz çalışmalarında etki büyüklüğü kavramının hesaplanmasına yönelik yaklaşım, ilk kez Glass (1977) tarafından ortaya konmuştur (akt. Hedges ve Olkin, 1985). Etki büyüklüğü, genel olarak iki değişken arasındaki ilişkinin gücünü ya da farkın anlamlılığını nicel biçimde gösteren bir ölçüt olarak tanımlanmaktadır (Ellis, 2010). Bütün bunlar, bir müdahale etkisinin gücünü veya iki değişken arasındaki bağlantının sağlamlığını ölçmeyi olanaklı kılar (Borenstein, Cooper, Hedges ve Valentine, 2009).

Meta-analizde herhangi bir alandaki bir araştırma konusuyla ilgili birincil önemdeki araştırmaların sonuçlarını nicel olarak bütünleştirmek öncelendiğinden (Chin, 2007; Sánchez-Meca, Rosa-Alcázar, Marín-Martínez ve Gómez-Conesa, 2010), bu araştırmada da Türkçe dersinde uygulanan çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin öğrencilerin yazma tutumlarına genel etkisi, önceki çalışmaların sonuçları üzerinden meta-analize konu edilmiştir. Bu çalışmanın ilk işlem basamağında, araştırmanın amacı, ardından da amaca uygun sorular belirlenmiş; sonrasında, konuyla ilgili alanyazın taranmış ve dâhil etme ölçütlerine uygun olan çalışmalar seçilmiştir. Çalışmalar belirlendikten sonra analiz için gerekli veri seti oluşturulmuş, her çalışmanın karakteristik özellikleri tarafsız bir biçimde kodlanıp kodlamaların güvenilirliği kontrol edilmiştir. Daha sonraki aşamada ise çalışma sonuçlarından genel bir veriye ulaşılarak bu veriler yorumlanmıştır. Tüm bu işlemler bittikten sonra çalışmanın genel özellikleri ve bulgular arasındaki ilişkiyi ortaya çıkarmak için çeşitli analizler yapılmıştır (Bangert-Drowns ve Rudner, 1991; Rosenthâl ve DiMatteo, 2001).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri setini 2004-2024 yılları arasında ilköğretim kademesindeki öğrencilerin yazma tutumlarını inceleyen araştırmalar oluşturmaktadır. Bu çalışmalar, çeşitli ulusal ve uluslararası akademik veri tabanları taranarak belirlenmiştir. Tarama sonucunda ulaşılan 268 çalışmadan, dâhil edilme ölçütlerini karşılayan 41'i meta-analiz kapsamına alınmıştır. Çalışmaların dağılımına bakıldığında, 17'si makale, 15'i yüksek lisans tezi ve 9'u doktora tezi olarak sınıflandırılmıştır. Veri tabanı taramasına esas olan anahtar sözcükler ise şunlardır: "Yazma tutumu", "yazma eğitimi", "yazma öğretimi", "yazmaya yönelik tutumlar" ve "yazmaya karşı tutum". Araştırma verilerini elde etmek için çalışma seçki havuzunun başlangıcı 10 Ocak 2004'tür. Sonlandırıldığı tarih ise 5 Şubat 2024'tür. Devamında da veri elde etmek için dâhil etme ölçütleri oluşturulmuştur.

Dâhil Etme Ölçütleri

Çalışmaya esas veri seti aşağıda listelenen ölçütler çerçevesinde oluşturulmuştur:

1. Çalışmanın 2004-2024 yılları arasında yayımlanmış olması. (Son 20 yıl içinde gerçekleştirilen araştırmalar dâhil edilmiştir.)
2. Çalışmanın lisansüstü düzeyde hazırlanmış tez çalışması ya da ulusal/uluslararası hakemli bilimsel dergilerde yayımlanmış bir makale niteliğinde olması.

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

3. Çalışmanın ön test-son test kontrol gruplu deneysel veya yarı deneysel desenle yapılmış olması.
4. Deney grubunda yapılandırmacı öğrenme anlayışına dayalı öğretim uygulamalarına, kontrol grubunda ise Türkçe öğretim programında yer alan stratejilere başvurulmuş olması.
5. Çalışma dilinin Türkçe veya İngilizce olması.
6. Örneklemin ilkökul ikinci sınıftan ortaokul sekizinci sınıfa kadar olan tüm sınıf düzeylerinden oluşturulması.
7. Etki büyüklüğü değerine ulaşmaya olanak tanıyacak biçimde, gruplara ilişkin örneklem, ortalama ve standart sapma değerlerinin raporlanmış olması.

Yukarıda listelenen ölçütlere ek olarak şu etkenler de göz önünde bulundurulmuştur: Birden fazla deney grubu olan çalışmalarda tutumlarla ilgili sonuçlar değişik süreçler yoluyla elde edildiği için her deney grubu ayrı ayrı ele alınmış ve veriler analiz edilmiştir. Bu şekilde iki çalışma bulunmaktadır. Bunlardan ilki Öztürk'e (2022) ait doktora tezidir. Bu tezde stratejiler farklı sınıflarda dört ayrı deney grubunda uygulanıp her gruptan tutumla ilgili değişik sonuçlara ulaşılmıştır. Bu nedenle Kelime Ağı yönteminin uygulandığı çalışmalar ile Biçimlendirici Değerlendirme yönteminin uygulandığı çalışmalar Öztürk (2022a), Öztürk (2022b), Öztürk (2022c) ve Öztürk (2022d) kodlarıyla ayrı çalışmalar olarak veri setine dâhil edilmiştir. Benzer bir durumla Ergül Sönmez'in (2020) çalışmasında uyguladığı yazma stratejilerinin öğrencilerin yazma tutumlarına etkisini incelediği çalışmalarında da karşılaşılmıştır. Wikipedia destekli yöntemle, blog yazma destekli yöntemin uygulandığı iki ayrı deney grubunun bulunduğu bu çalışma ise veri setine Ergül Sönmez (2020a) ve Ergül Sönmez (2020b) kodlarıyla dâhil edilmiştir.

Dahil etme ölçütlerine uygun olarak seçilen araştırmaların betimsel verileri Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1.

Araştırmaya Dâhil Edilen Çalışmalara İlişkin Betimsel İstatistikler

Özellik	Alt Özellik	<i>f</i>	Yüzde (%)
Tür	Tez	24	58.53
	-Yüksek Lisans	15	36.58
	-Doktora	9	21.95
	Makale	17	41.46
Sınıf Düzeyi	2	1	2.43
	3	5	12.19
	4	6	14.63
	5	8	19.51
	6	8	19.51
	7	7	17.07
	8	6	14.63
Öğretim Kademesi	İlkokul	12	29.26
	Ortaokul	29	70.74
Uygulama Süresi	5-9 hafta	16	39.02
	10-15 hafta	20	48.78
	16-20 hafta	3	7.31
	20 hafta üzeri	2	4.86
Örneklem Sayısı	25-50	15	36.58
	51-75	22	53.65
	76-100	1	2.43
	100 ve üzeri	3	7.31

Tablo 1'e bakıldığında araştırma kapsamındaki çalışmaların 24'ünün (15 yüksek lisans, 9 doktora) tez niteliğinde, 17'sinin ise makale türünde olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmalar sınıf düzeyleri açısından incelendiğinde ise en çok çalışmanın sekizer adetle 5 ve 6. sınıf düzeylerinde olduğu, daha sonra sırasıyla yedi adet 7. sınıf, altışar adet 4. ve 8. sınıf ve beş adet 3. sınıf düzeylerinde olduğu; en az çalışmanın ise bir adet 2. sınıf düzeyinde olduğu belirlenmiştir. Uygulama süresi açısından

değerlendirildiğinde ise en fazla sayıda çalışmanın on sekiz adetle 10-15 hafta uygulama süresine sahip olduğu görülmüştür. 20 hafta ve üzeri uygulama süresi olan çalışmaların sayısı iki adettir. Öğretim kademesi değişkenine göre ise ilkokul kademesinde 12 çalışma, ortaokul kademesinde de 29 çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Alt grup analizi için dâhil edilen değişkenlerden çalışmaya katılanların toplam örneklem büyüklükleri her çalışma için ayrımlı sayı aralıklarındadır ve en fazla çalışmanın ise 22 adetle 51-75 aralığında katılımcıyla gerçekleştirilen çalışmalar olduğu görülmektedir.

Verilerin Kodlanması

Verilerin meta-analizi için analize dâhil edilen tüm çalışmalar öncelikle Microsoft Excel 365'te üç grup altında kodlanmıştır. İlk grupta, çalışmaları tanımlayıcı nitelikteki "yazar soyadı", "yayın yılı" ve "yayın türü" gibi bilgilere yer verilmiştir. İkinci grupta ise araştırmalarda hem genel hem de bağımsız etki büyüklüklerinin hesaplanabilmesi amacıyla deney ve kontrol gruplarının son testlerine ait tanımlayıcı istatistik verileri (ortalama, standart sapma ve örneklem büyüklüğü) kodlama sayfasına dâhil edilmiştir. Çalışmaların alt grup analizlerinde kullanılmak için de belirlenen aracı değişkenler üçüncü kategoride işlenmiştir. Card'a (2012) göre meta-analiz sürecinde kullanılan moderatör değişkenler, etki büyüklükleri arasındaki çeşitlilik ve tutarsızlıkların sistematik biçimde analiz edilmesine olanak tanıdığı gibi, elde edilen sonuçların genellenebilirliğini ve güvenilirliğini de artırmaktadır. Bu kapsamda incelenen değişkenler; yayın türü, sınıf düzeyi, öğretim kademesi, uygulamanın süresi ve örneklem büyüklüğü şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Verilerin güvenilirlik derecesini sağlamlaştırmak için analize dâhil edilen çalışmalar, Türkçe eğitimi bölümünde görev yapan ve akademik çalışmalarını da alan eğitimi üzerine gerçekleştiren bir profesör ile benzer biçimde hem akademik çalışmalarını anılan alanda sürdüren hem de aynı alanda doktora programına devam eden bir uzman tarafından kodlanmıştır. Ardından bu kodlar, kodlayıcılar arası uyum puanlamaları üzerinden değerlendirilmiş, %88 uyum oranı elde edilmiştir. Bu veri, güvenilirlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu sonuçtan, araştırmaya dâhil edilen çalışmaların geçerliğinin ve güvenirliliğinin sağlandığı çıkarılabilir. Başol ve Johanson'a göre (2009) söz konusu çıkarımın elde edilmesi sürecinde uygunsuz veriler ve hatalı araştırma yöntemleri içeren çalışmaların dışlanması da çalışmada uygulanan meta-analizin daha açık ve güvenilir sonuçlar içermesini olanaklı kılmıştır.

Verilerin Analizi

Bu araştırmada analiz aşaması, çalışmalardan elde edilen bağımsız etki büyüklüklerinin belirlenmesi, olası yayın yanlılığının incelenmesi, heterojenlik düzeyinin değerlendirilmesi, genel etki büyüklüğünün hesaplanması ve alt grup (Analog ANOVA) analizlerinin yürütülmesi aşamalarından oluşmaktadır.

Meta-analizin etki büyüklüğüne dayalı istatistiksel modellerde, elde edilen sonuçların önemini ve pratik değerini daha iyi anlamak için etki büyüklükleri hesaplanır. Bu etki büyüklüklerinin yorumlanmasında ise standartlaştırılmış sınıflandırma sistemleri kullanılır. Bu sistemler, etki büyüklüklerinin küçük, orta ve büyük olarak nitelendirilmesini olanaklı kılar. Böylelikle, ham istatistiksel sonuçların ötesine geçilerek bulguların gerçek yaşamdaki anlamlılığını değerlendirmek olanaklı duruma gelir. Sınıflandırma sistemleri, değişik araştırma alanlarına ve kullanılan istatistiksel testlere göre değişebilmektedir. En yaygın kullanılan sistemlerden bazıları Cohen'in d katsayısı, Hedges's g, eta kare (η^2) ve omega kare (ω^2)'dir. Etki büyüklüğünün sınıflandırılmasına ilişkin en yaygın yaklaşımlar, Cohen, Manion ve Morrison (2011) ile Thälheimer ve Cook (2002) tarafından geliştirilmiştir. Meta-analiz çalışmalarında, anlamlılık düzeyi genellikle .05 olarak esas alınmakta ve etki büyüklüğü, uygulanan müdahalenin gücü ve duyarlılığına ilişkin bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir (Thälheimer ve Cook, 2002). Bu araştırmada, standartlaştırılmış ortalama farkını temsil eden Hedges's g katsayısı, etki büyüklüğünü belirlemek amacıyla tercih edilmiştir (Lipsey ve Wilson, 2001).

Veri analizi süreci iki temel aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada, araştırma kapsamındaki çalışmaların betimsel istatistikleri hesaplanmış ve bu bulgular sistematik biçimde raporlanmıştır. İkinci

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

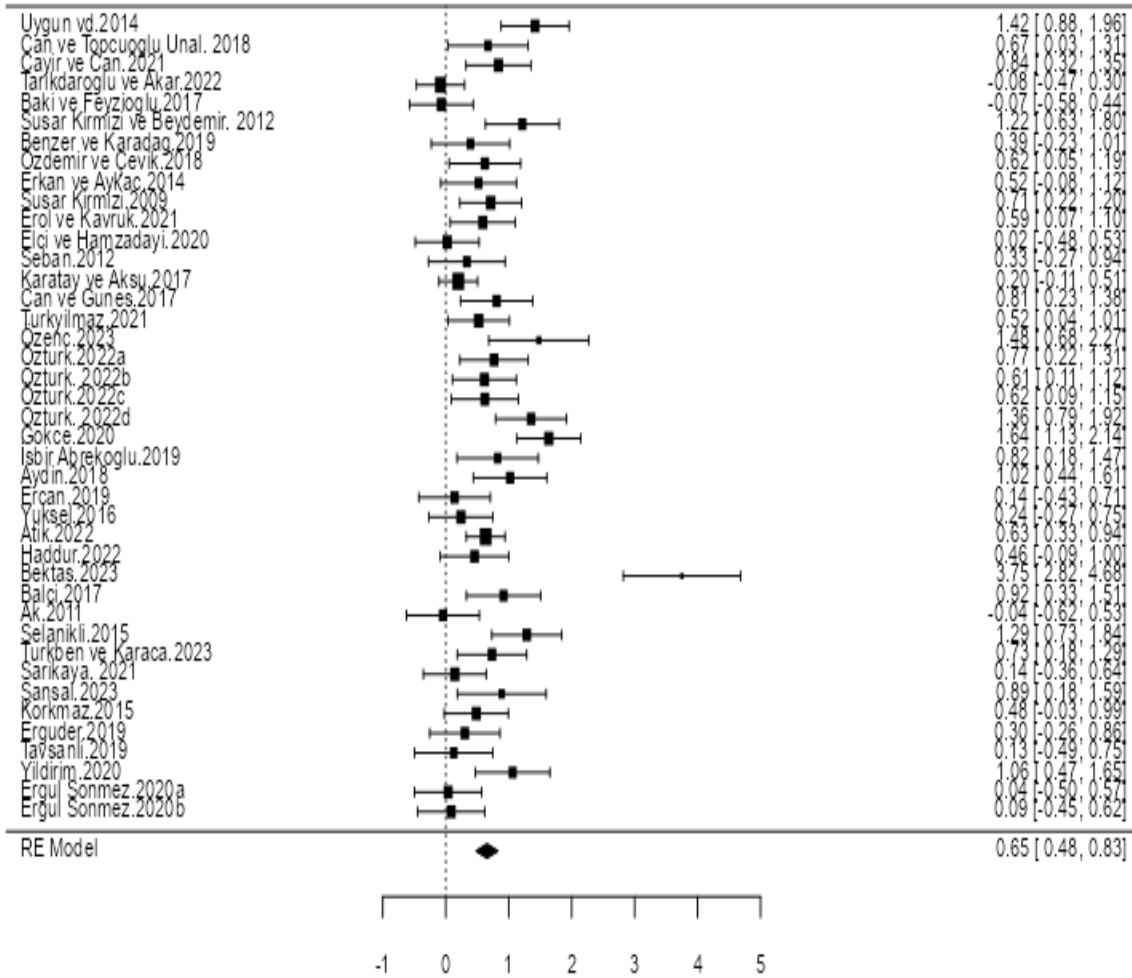
aşamada ise meta-analiz için gerekli istatistiksel parametrelere ulaşmak amacıyla uygun meta-analitik modeller kullanılarak işlem etkililiği tekniği uygulanmıştır. Analiz süreci, Comprehensive Meta Analysis (CMA, Version 4) ve Jamovi 2.3.28 yazılımları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Programa, her bir çalışmaya ilişkin örneklem büyüklükleri, ortalama değerler ve standart sapmalar girilmiş; bu veriler doğrultusunda gerekli hesaplamalar yapılmıştır. İstatistiksel testlerde anlamlılık düzeyi .05 olarak esas alınmıştır. Kapsama alınan çalışmaların etki büyüklüğü değerleri, Hedges's g katsayısı temel alınarak hesaplanmıştır. Uygun model seçimini belirlemek amacıyla heterojenlik testi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, p değerinin anlamlı olmasının yanı sıra Q istatistiği değerinin, serbestlik derecesine karşılık gelen ki-kare (χ^2) tablo değerinden yüksek olduğunu göstermiştir. Bu sonuçlar, çalışmalar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunduğunu ve verilerin heterojen bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, meta-analizde rastgele etkiler modelinin (random effects model) kullanılması metodolojik olarak uygun görülmüştür. Heterojenliğin olası kaynaklarını belirlemek amacıyla Analog ANOVA yöntemi kullanılarak alt grup analizleri yürütülmüştür. Bu kapsamda yayın türü, uygulama süresi ve sınıf düzeyi gibi moderatör değişkenlerin etki büyüklüğü üzerindeki olası etkileri incelenmiştir. Rastgele etkiler modeline dayalı olarak hesaplanan birleştirilmiş (genel) etki büyüklüğü, araştırmanın bütüncül sonucunu yansıtmaktadır. Erişilen etki büyüklüğü değerlerinin anlamlandırılması sürecinde, Cohen vd.'nin (2011) sınıflandırmasından yararlanılmıştır. Buna göre, 0–.20 arası değerler önemsiz (poor), .21–.50 arası değerler düşük (modest), .51–1.00 arası değerler orta (moderate) ve 1.01 ve üzeri değerler güçlü (strong) etki düzeyini ifade etmektedir.

Analiz süreci tamamlandıktan sonra, elde edilen bulguların görsel sunumuna yönelik olarak ilgili grafik ve tablolar oluşturulmuştur. Ayrıca, meta-analiz çalışmalarında sonuçların güvenilirliğini etkileyebilecek önemli bir faktör olan yayın yanlılığı (publication bias) da değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu yanlılığı belirlemek amacıyla Rosenthâl'in Güvenli N (Fail-Safe N) istatistiği ve huni grafiği (funnel plot) yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Bulgular

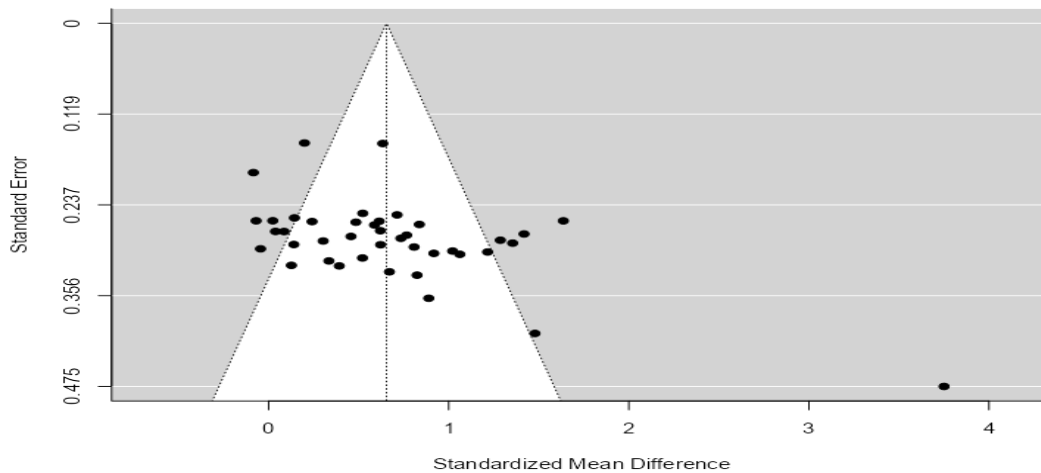
Çeşitli öğretim yöntem ve teknikleriyle gerçekleştirilen Türkçe dersinin öğrencilerin yazma tutumlarına olan genel etkisinin açığa çıkarılabilmesi için alanyazın taramasına başvurulmuştur. Bu tarama sonucunda, dâhil edilme kriterlerini karşılayan ve gerekli istatistiksel bilgileri içeren 41 çalışma seçilmiş, her bir çalışmanın bağımsız ve toplam etki büyüklükleri belirlenmiştir. Etki büyüklüğü analizinde Hedges'in g'si kaynak olarak alınmıştır. Araştırmada ayrıca heterojenlik analizi, yayın yanlılığı kontrolü, etki büyüklüğü hesaplamaları ve benzer şekilde ANOVA temelli analizler yapılmış olup elde edilen sonuçlar bu bölümde ayrıntılı olarak sunulmaktadır.

Bu çalışmada, çeşitli öğretim stratejilerinin öğrencilerin yazma tutumlarına etkisinin belirlenmesi için gerçekleştirilen ilgili çalışmaların etki büyüklüklerinin dağılımını incelemek için kullanılan orman grafiği Şekil 1'de sunulmuştur. Grafikte, içi dolu kareler ile gösterilen her bir nokta, bir çalışmanın etki büyüklüğünü temsil eder. Karelerin boyutları, o çalışmadaki örneklem büyüklüğü ile doğru orantılıdır. Yatay çizgiler ise her bir çalışmanın etki büyüklüğü aralığını gösterir. Grafiğin ölçeği, etki büyüklüklerine göre ayarlanabilir.

Şekil 1. Meta-Analize Alınan Çalışmaların Etki Büyüklüklerinin Huni Şeklindeki Dağılım Grafiği

Genel olarak etki büyüklüklerinin 0 ile 1 aralığında yoğunlaştığı gözlenmektedir. Ancak, yedi çalışmanın etki büyüklüğü 1'den yüksek ve bir çalışmanın etki büyüklüğü ise 4'e yakın bir değer göstermektedir. Orman grafiğinin sağ alt köşesinde yer alan eşkenar dörtgen ise genel etki büyüklüğü değerini temsil eder. Bu değer pozitif ve .50 ile 1 aralığında olduğu görülmektedir. Araştırma sonucunda genel etki büyüklüğünü hesaplamadan önce her çalışmanın etki büyüklüğünü ayrı ayrı hesaplamak önemlidir. Bunun sebebi, ilerleyen adımlarda kullanılacak istatistiksel modelin seçimini etkilemesidir. Bu aşamada Şekil 2'deki huni grafiğini incelemek gerekmektedir.

Şekil 2. Kapsama Alınan Çalışmaların Etki Değerlerinin Dağılım Huni Grafiği

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

Grafikte her bir çalışma daire, genel etki büyüklüğü ise kare şeklinde gösterilmiştir. Normalde her bir çalışmanın daire, eğim çizgileri arasında yer almalıdır. Fakat bazı çalışmaların çizgilerin dışında kaldığı gözükmektedir. Bu durum, söz konusu çalışmaların ayrı ayrı yapılaraya sahip olduğunu gösterebilir. Ancak bu gösterge, yorumu kesinleştirmek için tek başına yeterli değildir. Heterojenliği objektif olarak incelemek amacıyla Q ve p değerlerinin incelenmesi önemlidir (Şen ve Yıldırım, 2020).

Tablo 2.

Meta-Analizde Yer Alan Araştırmalardan Elde Edilen Heterojenlik Sonuçları

Q-value	Heterojenlik		I-squared	Tau Squared	Tau-Squared		Tau
	df (Q)	P-value			Standard Error	Variance	
160.947	40	.00	75.147	.204	.083	.007	.451

Tablo 2’de yer alan verilere göre gerçekleştirilen heterojenlik analizi sonucunda Q değeri 160.947 olarak bulunmuştur; bu değer, 40 serbestlik derecesi için %95 güven düzeyinde ki-kare tablosunda karşılık gelen 55.759 kritik değerinin üzerindedir. Bu sonuç, meta-analiz kapsamına alınan çalışmaların belirgin heterojenlik gösterdiğini ortaya koymakta olup bu nedenle analizde rastgele etkiler modelinin kullanılması gerekliliğini işaret etmektedir. Çalışmaların sabit ve rastgele etkiler modellerine göre hesaplanan genel etki büyüklükleri ise Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Meta-Analizde Yer Alan Araştırmaların Genel Etki Büyüklükleri

Model	n	Etki Büyüklüğü	Z	Standart Hata	%95 Güven Aralığında		sd	Q	p	I-Sq
					Alt Sınır	Üst Sınır				
Sabit (Fixed)	41	.567	13.74	.041	.486	.65				
Rastgele (Random)	41	.637	7.65	.083	.474	.80	40	160.94	.00	75.147

Tablo 3’e göre .083 standart hata ile tüm çalışmaların etki büyüklüğü .637 olarak bulunmuştur. Hesaplamalar için belirlenen %95 güven aralığı, .474 ile .80 arasında değişmektedir. Elde edilen genel etki değerinin pozitif olması, Uygulanan öğretim stratejilerinin Türkçe eğitimi sürecinde öğrencilerin yazma tutumları üzerinde olumlu bir etki yarattığını göstermektedir. Ayrıca, z = 7.65 olarak hesaplanan değer p < .00 düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunması, p değerinin .05’in altında yer almasıyla birlikte, gruplar arasında belirgin bir farklılık bulunduğunu göstermektedir. Buna göre, elde edilen veriler, Türkçe öğretiminde kullanılan öğretim stratejilerinin genel olarak öğrencilerin yazma tutumlarını olumlu yönde etkilediğini ve bu etkinin orta düzeyde gerçekleştiğini göstermektedir.

Meta-analiz sürecinin önemli aşamalarından biri yayın yanlılığının kontrol edilmesidir. Tablo 4’te araştırmada gerçekleştirilen yayın yanlılığı analizine ilişkin bulgular gösterilmiştir.

Tablo 4.

Akademik Başarı Değişkenine Ait Classic Fail-Safe N Analizi

Koruma Sayısı (Rosenthâl) Analizi Sonucu	Değerler
Hesaplanan Z Değeri	14.52
Anlamlılık Olasılığı (P)	.00
Belirlenen Anlamlılık Düzeyi (A)	.05
A Düzeyine Karşılık Gelen İstatistiği	1.96
Çalışma Sayısı (N)	41
Geçerliliği Ortadan Kaldıracak Ek Çalışma Sayısı	2210

Bu meta-analiz çalışmasında, Rosenthâl'in hata koruma yöntemi kullanılarak 2210'luk bir fail safe N değeri elde edilmiştir. Bu durum, anlamlı farkın tamamen kaybolması için etki büyüklüğü sıfır kabul edilen yaklaşık 2210 ek çalışmanın daha yapılması gerektiğini göstermektedir. 41 çalışmadan elde edilen bulguların geçersiz sayılması için 2210 adet anlamsız çalışma eklemek gerekir ki bu da oldukça yüksek bir sayıdır. Bu durum, meta-analizin güvenilirliğini ve düşük yayın yanlılığı riskini yansıtmaktadır. Kapsama alınan çalışmaların etki büyüklükleri arasındaki heterojenliği incelemek ve bunu açıklamak için "Aracı Değişkenler" adı verilen moderatör değişkenler belirlenmiş ve bu değişkenlerin etkisini analiz etmek için alt grup analizleri gerçekleştirilmiştir. Yayın türü de bu alt grup analizlerden biridir. Buna yönelik bulgular Tablo 5'te özetlenmiştir.

Tablo 5.

Yayın Türü Değişkeni Alt Grup (Analog ANOVA) Analizi

Değişken (Yayın Türü)	n	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	%95 Güven Aralığı		Sd.	.05 Güven Düzeyi X^2	Q _B	p
				Alt Sınır	Üst Sınır				
Makale	17	.482	.106	.275	.690				
Doktora Tezi	9	.580	.144	.298	.540				
Y. Lisans Tezi	15	.872	.173	.533	1.210				
Toplam	41	.586	.076	.436	.736	2	7.815	3.69	.158

Tablo 5'te görüldüğü üzere, meta-analiz kapsamına alınan toplam 41 araştırmanın 24'ü tez, 17'si ise makale türündedir. Tezlerin 15'i yüksek lisans, 9'u ise doktora düzeyinde hazırlanmıştır. Yayın türleri dikkate alınarak elde edilen ortalama etki büyüklükleri incelendiğinde; yüksek lisans tezleri için .872, doktora tezleri için .580 ve makaleler için .482 değerleri hesaplanmıştır. Yayın türleri dikkate alınarak yapılan analizlerden elde edilen ortalama etki büyüklükleri incelendiğinde; tüm çalışma türlerinin de orta düzeyde etki büyüklüğüne sahip olduğu bulgulanmıştır. Bununla birlikte, yayın türü değişkenine göre yapılan alt grup analizlerinden edilen verilerin ($Q_B = 3.69$; $p = .158 > .05$), istatistiksel açıdan anlamlı olmadığını görülmektedir. Bu verilerden hareketle yayın türü değişkeninin, çalışmaların heterojenliği üzerinde bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Çalışmalar arasındaki heterojenliği açıklayabilecek unsurlardan biri olarak uygulama süresi değişkeni de değerlendirmeye alınmıştır. Bu kapsamda, çalışmalarda yer alan uygulama sürelerine göre ek bir alt grup analizi uygulanmış, ulaşılan sonuçlar Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6.

Uygulama Süresi Değişkeni Alt Grup (Analog ANOVA) Analizi

Değişken (Uygulama Süresi)	n	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	%95 Güven Aralığı		Sd.	.05 Güven Düzeyi X^2	Q _B	p
				Alt Sınır	Üst Sınır				
5-9 Hafta	16	.600	.156	.293	.907				
10-15 Hafta	20	.633	.100	.437	.828				
16-20 Hafta	3	1.246	.175	.903	1.588				
20+ Hafta	2	.230	.224	-.208	.668				
Toplam	41	.688	.072	.547	.828	3	7.815	14.982	.002

Tablo 6'ya göre, uygulama sürelerinin dağılımı açısından incelenen çalışmaların çeşitlilik gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Buna göre, 5–9 hafta aralığında 16, 10–15 hafta arasında 20, 16–20 hafta aralığında 3 ve 20 hafta ve üzeri sürede gerçekleştirilen 2 araştırma tespit edilmiştir. Süre değişkenine göre elde edilen bulgular, en yüksek etki büyüklüğünün 16–20 haftalık uygulamalarda (1.246), en düşük etki büyüklüğünün ise 5–9 haftalık uygulamalarda (.600) ortaya çıktığını göstermektedir. Yapılan analiz sonucunda uygulama süresine göre gruplar arasında anlamlı bir fark bulunduğu belirlenmiştir ($Q_B = 14.982$; $p = .002$; $p < .05$). Bu sonuç, uygulama süresinin etki büyüklüğü üzerinde belirleyici bir faktör olduğunu ortaya koymaktadır.

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

Sınıf düzeyinin etki büyüklüğündeki değişkenliğin kaynağı olasılığı nedeniyle, bu değişkene ilişkin alt grup analizi gerçekleştirilmiştir. Söz konusu analiz sonucu ulaşılan veriler Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7.

Sınıf Düzeyi Değişkeni Alt Grup (Analog ANOVA) Analizi

Değişken (Sınıf Düzeyi)	n	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	%95 Güven Aralığı		Sd.	.05 Güven Düzeyi χ^2	Q _B	p
				Alt Sınır	Üst Sınır				
2. Sınıf	1	.130	.316	-.490	.750				
3. Sınıf	5	1.086	.468	.168	2.003				
4. Sınıf	6	.713	.297	.131	1.294				
5. Sınıf	8	.704	.174	.363	1.046				
6. Sınıf	8	.599	.102	.400	.798				
7. Sınıf	7	.629	.165	.306	.951				
8. Sınıf	6	.374	.189	.004	.744				
Toplam	41	.586	.067	.454	.718	6	12.592	5.20	.518

Tablo 7’de sınıf düzeyleri ve bu sınıflara uygulanan çalışmalar gösterilmektedir. Sınıf düzeylerine göre hesaplanan etki büyüklükleri incelendiğinde, en yüksek etki büyüklüğünün üçüncü sınıf düzeyinde (1.086), en düşük etki büyüklüğünün ise ikinci sınıf düzeyinde (.13) olduğu saptanmıştır. Sınıf düzeyine göre gruplar arası etki büyüklükleri karşılaştırmalı olarak incelendiğinde anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir (Q_B = 12.592; p = .518 > .05). Sonuç olarak meta-analize dâhil edilen araştırmaların sınıf düzeylerine göre hesaplanan etki büyüklükleri karşılaştırıldığında Türkçe eğitiminde kullanılan çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin üçüncü sınıf öğrencilerinin yazma tutumlarını diğer sınıf düzeylerindeki öğrencilere göre daha fazla etkilediği gözlenmiştir.

Heterojenliği açıklayabilmek için gerçekleştirilen analizlerde öğretim kademesinin etkili olabileceği düşünüldüğünden analiz kapsamına alınan çalışmalar için öğretim kademesi alt grup analizi uygulanmıştır. Analize ilişkin ayrıntılı bulgular Tablo 8’de sunulmaktadır.

Tablo 8.

Öğretim Kademesi Değişkeni Alt Grup (Analog ANOVA) Analizi

Değişken (Öğretim Kademesi)	n	Etki Büyüklüğü	Standart Hata	%95 Güven Aralığı		Sd.	.05 Güven Düzeyi χ^2	Q _B	p
				Alt Sınır	Üst Sınır				
İlkokul	12	.804	.231	.351	1.257				
Ortaokul	29	.585	.078	.432	.739				
Toplam	41	.608	.074	.462	.753	1	3.841	.802	.371

Tablo 8’e göre 29 çalışma ortaokul düzeyinde, 12 çalışma ise ilkokul düzeyinde gerçekleştirilmiştir. İlkokul düzeyinde etki büyüklüğü (.804), ortaokul düzeyinde etki büyüklüğü (.585) olarak hesaplanmıştır. Öğretim kademelerine göre grupların etki büyüklükleri incelendiğinde (Q_B = .802; p = .371 > .05) anlamlı bir fark görülmemiştir. Meta-analiz kapsamına alınan çalışmalara bakıldığında, Türkçe dersinde uygulanan öğretim yöntem ve tekniklerinin ilkokul öğrencilerinin yazma tutumları üzerinde, ortaokul öğrencilerine göre daha güçlü bir etki oluşturduğu tespit edilmiştir.

Heterojenliği açıklayabilmek için gerçekleştirilen analizlerde örneklem büyüklüğünün etkili olabileceği düşünüldüğünden analiz kapsamına alınan çalışmalar için örneklem büyüklüğünün alt grup analizi yapılmıştır. Analize ilişkin ayrıntılı bulgular Tablo 9’da sunulmaktadır.

Tablo 9.

Örneklem Sayısı Değişkeni Alt Grup (Analog ANOVA) Analizi

Değişken (Örneklem Büyükülüğü)	n	Etki Büyükülüğü	Standart Hata	%95 Güven Aralığı		Sd	.05 Güven Düzeyi X^2	Q _B	p
				Alt Sınır	Üst Sınır				
25-50	15	.745	.177	.399	1.091				
50-75	22	.597	.095	.410	.783				
75-100	1	1.640	.265	.121	2.159				
100 ve üzeri	3	.267	.200	-.125	.659				
Toplam	41	.660	.067	.514	.805	3	7.815	18.245	.000

Örneklem değişkenine göre gerçekleştirilen alt grup analizi sonuçlarının yer aldığı Tablo 9'a bakıldığında 50-75 aralığındaki örneklem grubuna yönelik çalışmanın 22 adetle en fazla yapıldığı, 1 adet çalışmanın ise 75-100 aralığında örneklem grubuyla gerçekleştirildiği belirlenmiştir. 25-50 aralığında örneklem grubuyla 15, 100 ve üzerindeki sayıda örneklem grubuyla da 3 çalışmanın gerçekleştirildiği görülmektedir. Ortalama etki büyüklüğü değerinin (1.64) en yüksek olduğu örneklem grubu aralığının 75-100 olduğu gözlenmiştir. Sonrasında ise 25-50 aralığındaki örneklem sayılarının bulunduğu çalışmalar (.74) ortalama etki büyüklüğü değeriyle en yüksek ikinci etki büyüklüğü değerine sahiptir. Araştırmaların örneklem sayısına göre oluşan gruplar arası etki büyüklükleri incelendiğinde ise anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ($Q_b = 18.245$; $p = .00 < .05$) ulaşılmaktadır. Buna göre, Türkçe eğitiminde uygulanan çeşitli öğretim stratejilerinin yazma tutumuna etkisinin, 75–100 katılımcı içeren araştırmalarda, daha küçük veya büyük örneklemli çalışmalara kıyasla daha güçlü olduğu gözlemlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada Türkçe dersinde uygulanan çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin (süreç temelli yazma modelleri, yaratıcı yazma, analitik yazma, planlı yazma vb.) öğrencilerin yazma tutumlarına etkisini yoklayan 268 çalışma içerisinde dâhil edilme ölçütlerini karşılayan 41 çalışmanın verileri meta-analiz ile hem bireysel hem de genel etki büyüklükleri açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeye dayalı olarak ulaşılan sonuçlar doğrultusunda da bir tartışma şekillendirilmiştir. İncelenen 41 çalışmanın tanımlayıcı özellikleri değerlendirildiğinde; yaygın türü bakımından 17 makale, beşinci ve yedinci sınıflardan 9'ar çalışma, öğretim kademesi açısından 29 ortaokul ve uygulama süresi olarak 10-15 hafta arası uygulamaların en çok incelenen değişkenler olduğu görülmüştür. Örneklem sayısı alt grubunda ise 22 adetle en fazla çalışma 50-75 aralığındaki örneklem sayısıdır. Analiz kapsamına alınan çalışmalarda olası yayın yanlılığı, "Huni Saçılım Grafiği" ve "Orwin Safe N" kullanılarak değerlendirilmiştir. Sonuçlar, yayın yanlılığının alt düzeyde olduğunu ve etki büyüklüğü dağılımını değiştirecek bir etkisinin bulunmadığını ortaya koymaktadır.

Bireysel çalışmaların heterojen yapısı göz önüne alınarak genel etki büyüklüğü rastgele etkiler modeli aracılığıyla hesaplanmıştır. Bu model sonucunda etki büyüklüğü .637 olarak bulunmuş ve Cohen ve diğerlerinin (2011) sınıflamasına göre orta düzeyde bir etki göstermektedir. Bu araştırmanın sonuçları, güncel yaklaşımlar çerçevesinde uygulanan çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin (örneğin süreç odaklı yazma modelleri, yaratıcı yazma, analitik yazma, planlı yazma) Türkçe derslerinde kullanıldığında, mevcut programda önerilen yöntemlere (kontrollü yazma, güdümlü yazma vb.) kıyasla ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinin yazma tutumlarını orta düzeyde ve olumlu biçimde etkilediğini ortaya koymaktadır.

Araştırmaya dâhil edilen çalışmalara topluca bakıldığında en yüksek etki büyüklüğü değerinin 3.75'le Bektaş'ın (2023) süreç temelli yazma yaklaşımlarının 8. sınıf öğrencilerinin yazma tutumlarına etkisinin incelendiği çalışmasının olduğu gözlenmiştir. Söz konusu değer, Cohen ve diğerlerinin (2011) sınıflandırmasına göre yüksek düzeyde bir etki büyüklüğünü göstermektedir. Bu çalışmayı; 1.640 etki büyüklüğü değeriyle yaratıcı yazma uygulamalarını kullanan Gökçe'nin (2020) çalışması, 1.480 ile de Özenç'in (2023) çizgi roman tabanlı dijital öykü anlatımı tekniğinin uygulandığı çalışması izlemektedir. Tarikdaroğlu ve Akar (2022), Baki ve Feyzioğlu (2017) ve Ak'ın (2011) çalışmalarının etki büyüklüğü ise

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

eksi yöndedir. Bu durum söz konusu çalışmalarda bağımsız değişkenin, beklenene göre ters etkiye yol açtığını gösterir. Diğer bir ifadeyle sonuçlar kontrol grubu lehine anlamlıdır.

Türkçe eğitimi alanına ilişkin literatür incelendiğinde, değişik beceri alanları ve öğrenme çıktıları ile tutumlara odaklanan çok sayıda meta-analiz çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Özkaya (2020), dijital öykülerin Türkiye'deki çeşitli öğrenim düzeylerindeki öğrencilerin Türkçe dil becerilerinin gelişimindeki etkisini araştırmış ve bulgular, dijital öykülerin bu becerilerin ilerlemesini yüksek düzeyde desteklediğini (etki büyüklüğü = 1,010) göstermiştir. Daha sonraki bir çalışmada Özkaya (2022), yaratıcı dramının değişik öğrenim düzeylerindeki öğrencilerin Türkçe dersine ve bütünleşik dil becerilerine ilişkin tutumlarına etkisini incelemiş; sonuçlar, yaratıcı dramının öğrencilerin tutumlarını pozitif yönde ve güçlü biçimde geliştirdiğini ortaya koymuştur. Kaldırım ve Tavşanlı (2018) ise iş birliğine dayalı öğrenme modelinin öğrencilerin Türkçe derslerindeki başarılarına etkilerini araştırmış, 32 çalışmayı kapsayan bir meta-analiz gerçekleştirmiştir. Analiz sonuçları, bu yaklaşımın ortalama etki büyüklüğünün 1,034 olduğunu ve mevcut programda önerilen stratejilere oranla öğrencilerin akademik başarısını daha güçlü ve olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Son olarak Şahin (2019) tarafından Türkçe öğretimi alanının önemli bir bileşeni olan yaratıcı yazma becerileri uygulamalarının öğrencilerin derse olan tutumlarına etkisini belirlemeye çalışan araştırmalar meta-analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre genel etki büyüklüğünün .669 olduğu gözlenmiştir. Bu bulgu, yaratıcı yazmanın öğrencilerin derslere karşı tutumlarını desteklediğini ortaya koymaktadır.

Heterojenliğin kaynağını bulmaya yönelik gerçekleştirilen alt grup analizlerine göre uygulama süresi ($p=.002$; $p < .05$) ve örneklem sayısı ($p=.00$; $p < .005$) değişkenlerinde anlamlı sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlara göre heterojenliğin kaynağının uygulama süresi ve örneklem sayısı değişkenleri olduğu söylenebilir. Uygulama süresine göre değerlendirildiğinde, en güçlü etki büyüklüğü 15-20 hafta süren çalışmalarda 1,246 olarak belirlenmişken, en zayıf etki büyüklüğü 5-9 hafta süren çalışmalarda .60 olarak kaydedilmiştir. Bu değişken için genel etki büyüklüğü değeri ise .688'dir. Uygulama süresine göre çalışmalar karşılaştırıldığında 15-20 haftalık sürelerde gerçekleştirilen uygulamaların bulunduğu çalışmaların diğer çalışmalara göre daha etkili olduğu gözlenmiştir. Örneklem büyüklüğüne göre gerçekleştirilen meta-analiz sonucu ortaya çıkan değerlere göre en yüksek etki büyüklüğü değeri 1.64 ile 75-100 örneklem aralığında görülmüştür ancak bu aralıkta sadece bir çalışma bulunmaktadır. Diğer yüksek etki büyüklüğü değeri ise .745 ile 25-50 örneklem aralığına aittir. 100 ve üzeri sayıda örnekleme sahip çalışmaların etki büyüklüğü değeri .267 olarak hesaplanmıştır ve bu değer oldukça düşük bir etki anlamına gelmektedir. Örneklem sayısına göre ortalama etki büyüklüğü değerinin .660 olduğu gözlenmiştir. Örneklem büyüklüğü sayılarına bakıldığında etki büyüklüğü değerinin, örneklem sayılarıyla doğru orantı göstermediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Diğer meta-analiz çalışmaları incelendiğinde, Kuzu ve Çam'ın (2021) ortaokul öğrencilerinin matematik dersine yönelik tutumlarını incelediği çalışmada uygulama süresinin; Kansızoğlu ve Sulak'ın (2019) öğrenci merkezli dil bilgisi öğretimi çalışmalarında ise örneklem büyüklüğü değişkeninin sonuçlar üzerinde anlamlı farklılıklar yarattığı gözlenmiştir.

Yayın türü ($p = .158$; $p > .05$), sınıf düzeyi ($p = .518$; $p > .05$), öğretim kademesi ($p = .371$; $p > .05$) değişkenleri için gerçekleştirilen alt grup analizleri ise anlamlı sonuç göstermemiştir. Eğitim bilimleri alanında, değişik beceri ve öğrenme alanlarında gerçekleştirilen birçok meta-analiz çalışması kapsamında yapılan alt grup analizlerinde de sınıf düzeyi, yayın türü ve öğretim kademesi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık gözlenmediği dikkat çekmektedir (Akdemir ve Karakuş, 2016; Atasoy, 2021; Geçici ve Azizoğlu, 2022; Gözüyeşil ve Dikici, 2014; Kaldırım ve Tavşanlı, 2018; Kansızoğlu, 2017; Kansızoğlu ve Sulak, 2019; Kuzu ve Çam, 2021; Özkaya, 2020; Özkaya, 2022; Ulubey ve Toraman, 2015). Tüm araştırmalar, çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin (süreç temelli yazma modelleri, yaratıcı yazma, analitik yazma, planlı yazma vb.) öğrencilerin Türkçe dersleriyle ilgili birçok beceri, öğrenme alanı ve duyuşsal yaklaşımları açısından etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak yapılandırmacı yaklaşımı temel alan öğretim yöntem ve teknikleriyle (süreç temelli yazma modelleri, yaratıcı yazma, analitik yazma, planlı yazma vb.) işlenen Türkçe derslerinin öğrencilerin yazma tutumları üzerinde, mevcut programa göre işlenen Türkçe derslerinden daha etkili olduğu gözlenmiştir. Türkçe eğitimi

alanında daha önce gerçekleştirilmiş çalışmalarda ortaya çıkan etki büyüklüğü değerleri de bu sonucu desteklemektedir.

Araştırmacılar genel olarak süreç temelli, yaratıcı, analitik ve planlı yazma gibi çeşitli etkinliklerle zenginleştirilmiş yazma etkinliklerinin geleneksel Türkçe dersi uygulamalarına göre öğrencilerin yazma tutumları üzerinde daha olumlu etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Alanyazın incelendiğinde yapılandırmacı öğretimi temel alan çeşitli yöntem ve tekniklerle işlenen Türkçe derslerinin öğrencilerin yazma tutumlarına etkisinin araştırıldığı başka meta-analiz çalışmalarına rastlanmamıştır. Bu çalışma ile alanyazındaki eksiklik belirli bir oranda giderilmeye çalışılmıştır ancak bu alanda diğer değişkenlerin yazma tutumlarına etkisini inceleyen çalışmalara yönelik yeni çalışmalar da yapılabilir. Türkçe öğretimine yönelik çeşitli meta-analiz çalışmaları bulunsa da genel olarak çok az sayıda oldukları gözlemlenmiştir. Yazma becerisinde olduğu gibi diğer dil becerilerine yönelik de diğer değişkenlerin etkilerinin çalışıldığı araştırmaların meta-analizleri yapılabilir.

Türkçe öğretim programındaki yazma becerisine yönelik etkinlikler bu çalışmanın ortaya koyduğu sonuçlara göre yeniden düzenlenebilir. Elde edilen bulgular, yazma etkinliklerinde uygulanabilecek stratejilerin seçiminde bir rehber niteliği taşımaktadır. Bu çalışmanın Türkçe derslerindeki yazma öğretimi etkinliklerinde kullanılabilecek etkili yöntemler konusunda sınıf öğretmenlerine ve Türkçe öğretmenlerine yardımcı olması beklenmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği

Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Katkı Oranı

Bu çalışmada yazarların katkı oranları 1. yazar %50, 2. yazar %50 şeklindedir.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı

Makalenin hazırlık sürecinde yapay zekâ araçlarından yararlanılmamıştır.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada taraflar arasında çıkar teşkil edebilecek herhangi bir durum veya ilişki bulunmamaktadır.

Kaynaklar

*Meta-analize dahil edilen çalışmalar * işareti ile belirtilmiştir.*

*Ak, E. (2011). *Yaratıcı yazma tekniklerinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersindeki yazılı anlatım becerileri üzerindeki etkisi* (Tez No. 286478) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Akdemir, H., & Karakuş, M. (2016). The effect of creative drama method on academic achievement: A meta-analysis study. *International Journal of Active Learning*, 1(2), 55-67.

Albertson, L. R., & Billingsley, F. F. (2000). Using strategy instruction and self-regulation to improve gifted students' creative writing. *Journal of Advanced Academics*, 12(2), 90-101. <https://doi.org/10.4219/jsge-2000-648>

Albin, M. L., Benton, S. L., & Khramtsova, I. (1996). Individual differences in interest and narrative writing. *Contemporary Educational Psychology*, 21(4), 305-324. <https://doi.org/10.1006/ceps.1996.0024>

Ames, C. (1992). Classrooms: Goals, structures, and student motivation. *Journal of Educational Psychology*, 84, 261-271. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.84.3.261>

Anderman, E. M., Austin, C. C., & Johnson, D. M. (2002). The development of goal orientation. In A. Wigfield & J. Eccles (Eds.), *Development of achievement motivation* (pp. 197-220). Academic. <https://doi.org/10.1016/B978-012750053-9/50010-3>

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

- Atasoy, A. (2021). Yazma öz yeterliği ile yazma becerisi arasındaki ilişki: Bir meta-analiz çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 213-236. <https://doi.org/10.15390/EB.2021.10024>
- *Atik, D. (2022). *Türkçe dersinde eğitsel oyun kullanımının yaratıcı yazma beceri ve yazma tutumlarına etkisi* (Tez No. 744155) [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Apa, A. B. (2022). *Yazmaya yönelik tutum ile yazma becerisi arasındaki ilişki: Bir meta-analiz çalışması* (Tez No. 756185) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Aydın, E. (2018). *Kuantum yazma tekniğinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazma becerileri ve yazmaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi* (Tez No. 524669) [Yüksek lisans tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Baki, Y., & Feyzioğlu, N. (2017). Dijital öykülerin 6. sınıf öğrencilerinin yazma tutumları üzerindeki etkisi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(40), 31-58.
- *Balci, O. (2017). *4+1 planlı yazma değerlendirme modelinin 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerini ve yazmaya karşı tutumlarını geliştirmeye etkisi* (Tez No. 463339) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Bangert-Drowns, R. L., & Rudner, L. M. (1991). Meta-analysis in educational research. *ERIC Digest*.
- Başol, G., & Johanson, G. (2009). Effectiveness of frequent testing over achievement: A meta-analysis study. *International Journal of Human Sciences*, 6(2), 99-121.
- Bektaş, M. (2023). *Süreç temelli yazma etkinliklerinin ilkökul 3. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerisi, yazmaya ilişkin tutumları ve yazma hatalarına etkisi* (Tez No. 839913) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Benzer, A., & Karadağ, K. (2019). Storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yazma tutumları üzerindeki etkisi. *International Journal of Language Academy*, 7, 56-79. <https://doi.org/10.18033/ijla.4076>
- Borenstein, M., Cooper, H., Hedges, L., & Valentine, J. (2009). Effect sizes for continuous data. In H. Cooper, L. V. Hedges & J. C. Valentine (Eds.), *The handbook of research synthesis and meta-analysis* (pp. 221–235). Russell Sage Foundation.
- *Can, E., & Topçuoğlu Ünal, F. (2019). Öyküleyici metin türünde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir uygulama: Kurgu merdiveni. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 190-204. <https://doi.org/10.16916/aded.477355>
- *Can, B., & Güneş, F. (2017). Öz düzenlemeli strateji geliştirmeye dayalı öğretim modelinin hikâye yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *International Journal of Language Academy*, 5(2), 98-115. <https://doi.org/10.18033/ijla.3542>
- Card, N. A. (2012). *Applied meta-analysis for social science research*. Guilford.
- Chin, J. M. C. (2007). Meta-analysis of transformational school leadership effects on school outcomes in Taiwan and the USA. *Asia Pacific Education Review*, 8(2), 166-177. <https://doi.org/10.1007/BF03029253>
- *Çayır, M., & Can, F. (2021). Oyunlaştırma yaklaşımının 3. sınıf okuma ve yazılı anlatım becerilerine yönelik tutuma ve akademik başarıya etkisi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(3), 343-365. <https://doi.org/10.46321/bugu.65>
- Çifçi, M., & Kaplan, K. (2020). A rubric study for the evaluation of caricature creation building skills of 6th grade students. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 16(1), 213-237. <https://doi.org/10.17263/jlls.712767>
- *Elçi, Z. A., & Hamzadayı, E. (2020). Yansıtıcı düşünme etkinliklerinin yazma başarısı, tutumu ve kaygısı üzerindeki etkisi. *International Journal of Language Academy*, 8(5), 231-242. <https://doi.org/10.29228/ijla.46386>
- Ellialtı, N., & Batur, Z. (2025). Yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapay zekâ destekli süreç-tür odaklı etkinlik önerileri. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 10(2), 219-251. https://doi.org/10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v010i2002
- Ellis, P. D. (2010). *The essential guide to effect sizes: Statistical power, meta-analysis, and the interpretation of research results*. Cambridge University. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511761676>

- *Ercan, İ. (2019). *İş birlikli öğrenme yönteminin ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi* (Tez No. 564911) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Ergüder, S. (2019). *Yaratıcı drama yönteminin ilkökul üçüncü sınıf öğrencilerinin öykü yazma tutumları üzerindeki etkisi* (Tez No. 594014) [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ergül Sönmez, E. (2020). *Teknoloji destekli iş birliğine dayalı ve bireysel yazma uygulamalarının Türkçe yazma eğitimine etkisinin incelenmesi* [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- *Erkan, G., & Aykaç, M. (2014). Samet Behrengi'nin kitaplarıyla kurgulanan yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yazma becerisi ve tutumlarına etkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 600-610.
- *Erol, T., & Kavruk, H. (2021). Üstbilişsel yazma stratejileri eğitiminin yazma becerisine ve yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), 741-771. <https://doi.org/10.33437/ksusbd.923783>
- Flowers, L., & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition and Communication*, 32(4), 928-950. <https://doi.org/10.58680/ccc198115885>
- Geçici, F., & Azizoğlu, N. İ. (2022). Effect of creative drama method on the success in basic language skills, grammar and vocabulary teaching fields in Turkish lesson: Meta-analysis study. *Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi [Journal of Theoretical Educational Science]*, 15(4), 839-866. <https://doi.org/10.30831/akukeg.1093575>
- Glass, G. V. (1977). Meta-analysis of psychotherapy outcome studies. *American Psychologist*, 32(9), 752-760. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.32.9.752>
- *Gökçe, A. (2020). *İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin Türkçe dersi tutumu, yazma tutumu ve yaratıcı yazma becerileri üzerine etkisi* (Tez No. 629025) [Yüksek lisans tezi, Bozok Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Gözüyeşil, E., & Dikici, A. (2014). Beyin temelli öğrenmenin akademik başarıya etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 14(2), 1-2. <https://doi.org/10.12738/estp.2014.2.2103>
- Graham, S., Berninger, V., & Weihua, F. (2007). The structural relationship between writing attitude and writing achievement in first and third grade students. *Contemporary Educational Psychology*, 32, 516-536. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2007.01.002>
- *Haddur, Ç. (2022). *Yazma öncesi hazırlık aşamasında kullanılan yaratıcı drama yönteminin ilkökul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma başarısına ve yazmaya yönelik tutumuna etkisi* (Tez No. 765371) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Hayes, J. R. (1996). A new framework for understanding cognition and affect in writing. In C. M. Levy & S. Ransdell (Eds.), *The science of writing: Theories, methods, individual differences and applications* (pp. 1-27). Lawrence Erlbaum Associates.
- Hedges, L. V., & Olkin, I. (1985). *Statistical methods for meta-analysis*. Academic.
- Hunter, J. E., & Schmidt, F. L. (1990). *Methods of meta-analysis: Correcting error and bias in research findings*. Sage.
- İpek, O., & Karatay, H. (2023). Süreç-tür modelinin öğretmen adaylarının ikna edici metin yazma becerilerini geliştirmeye etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 11(1), 1-29. <https://doi.org/10.16916/aded.1151040>
- *İsbir Abrekoğlu, B. (2019). *Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma becerisine ve yazmaya yönelik tutuma etkisi* (Tez No. 591622) [Yüksek lisans tezi, Düzce Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kaldırım, A., & Tavşanlı, Ö. F. (2018). İş birlikli öğrenme yaklaşımının Türkiye'deki öğrencilerin Türkçe derslerindeki akademik başarılarına etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 43(194), 185-205. <https://doi.org/10.15390/EB.2018.7553>
- Kauffman, J. M., & Landrum, T. J. (2015). *Duygusal ve davranışsal bozukluğu olan çocukların ve gençlerin özellikleri (olgular ilaveli)* (S. Kaner, Çev.). Nobel.
- Klassen, R. (2002). Writing in early adolescence: a review of the role of self-efficacy beliefs. *Educational Psychology Review*, 14, 173-203. <https://doi.org/10.1023/A:1014626805572>

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

- Kansızoğlu, H. B. (2017). The comparison of vocabulary teaching methods in terms of their effect on vocabulary development: A meta-analytic review. *International Online Journal of Educational Sciences*, 9(3), 821-841. <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.03.017>
- Kansızoğlu, H. B., & Sulak, S. E. (2019). Öğrenci merkezli dil bilgisi öğretim uygulamalarının öğrenci başarısına etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(4), 958-980. <https://doi.org/10.16986/HUJE.2018038525>
- *Karatay, H., & Aksu, Ö. (2017). 4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin 8. sınıf öğrencilerinin ev ödevlerini hazırlamaya etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 313-225. <https://doi.org/10.16916/aded.302765>
- Kazu, İ. Y., & Çam, H. (2021). Postgraduate studies on the attitude of middle school students to mathematics lesson: A meta-analysis review. *International Journal of Education Technology and Scientific Researches*, 6(16), 1777-1819. <https://doi.org/10.35826/ijetsar.399>
- *Kırmızı, F., & Beydemir, A. (2012). İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara etkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 319-337.
- Knudson, R. E. (1992). Development and application of a writing attitude survey for grades 1 to 3. *Psychological Reports*, 70(3), 711-720. <https://doi.org/10.2466/pr0.1992.70.3.711>
- Knudson, R. E. (1993). Effects of ethnicity in attitudes toward writing. *Psychological Reports*, 72(1), 39-45. <https://doi.org/10.2466/pr0.1993.72.1.39>
- Knudson, R. E. (1995). Writing experiences, attitudes, and achievement of first to sixth graders. *The Journal of Educational Research*, 89(2), 90-97. <https://doi.org/10.1080/00220671.1995.9941199>
- *Korkmaz, G. (2015). *Yaratıcı yazma yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algılarına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi* (Tez No. 398381) [Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Lau, S., & Nie, Y. (2008). Interplay between personal goals and classroom goal structures in predicting student outcomes: A multilevel analysis of person-context interactions. *Journal of Educational Psychology*, 100(1), 15-29. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.100.1.15>
- Lipsey, M. W., & Wilson, D. B. (2001). *Practical meta-analysis*. Sage.
- Littell, J. H., Corcoran, J., & Pillai, V. (2008). *Systematic reviews and meta-analysis*. Oxford University. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195326543.001.0001>
- Maehr, M. L., & Zusho, A. (2009). Achievement goal theory: The past, present, and future. In K. R. Wentzel & A. Wigfield (Eds.), *Handbook of motivation at school* (pp. 77-104). Routledge.
- Mertens, D. M. (2010). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods*. Sage.
- *Özdemir, S., & Çevik, A. (2018). Yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma ve yaratıcı yazma başarısına etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 141-153. <https://doi.org/10.17679/inuefd.336990>
- Özkaya, P. G. (2020). Dijital öykülerin Türkçe dil becerilerinin gelişimine etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1386-1405. <https://doi.org/10.16916/aded.787093>
- Özkaya, P. G. (2022). The effect of creative drama on attitudes towards Turkish lessons and Turkish language skills: A meta-analysis study. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 10(4), 792-809. <https://doi.org/10.16916/aded.1153302>
- *Özenç, G. (2023). *Çizgi roman tabanlı dijital öykü anlatımının yazmaya yönelik tutuma ve yaratıcı yazma becerisine etkisi: Öğrenci görüşleriyle desteklenmesi* (Tez No. 800727) [Yüksek lisans tezi, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Öztürk, S. (2022). *Kelime ağı yöntemi ve biçimlendirici değerlendirmenin 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerine ve tutumlarına etkisi* (Tez No. 751685) [Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Pajares, F. (2003). Öz-yeterlik inancı, motivasyon ve yazma başarısı: Literatür incelemesi. *Reading and Writing Quarterly*, 19, 139-158. <https://doi.org/10.1080/10573560308222>

- Rosenthal, R., & DiMatteo, M. R. (2001). Meta-analysis: Recent developments in quantitative methods for literature reviews. *Annual Review of Psychology*, 52(1), 59-82. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.52.1.59>
- Sánchez-Meca, J., Rosa-Alcázar, A. I., Marín-Martínez, F., & Gómez-Conesa, A. (2010). Psychological treatment of panic disorder with or without agoraphobia: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 30(1), 37-50. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2009.08.011>
- *Sarıkaya, İ. (2021). Aile ile birlikte yazmanın ilkököl öğrencilerinin yazma başarı ve tutumlarına etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 10(4), 1696-1720. <https://doi.org/10.30703/cije.901755>
- Scardamalia, M., & Bereiter, C. (1986). Research on written composition. In M. Wittrock (Ed.), *Handbook of research on teaching* (pp. 778-803). Macmillan.
- *Seban, D. (2012). Yazarlık döngüsünün üçüncü sınıf öğrencilerinin yazmaya karşı tutum, algı ve yazma becerilerine etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 147-158. <https://doi.org/10.15390/ES.2012.1034>
- *Selanikli, E. (2015). *4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin 7. sınıf öğrencilerinin performans görevlerini ve proje ödevlerini hazırlamalarına etkisi* (Tez No. 415922) [Yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Susar Kırmızı, F. (2009). Türkçe dersinde yaratıcı drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazmaya yönelik tutuma etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 4(7), 51-67. <https://doi.org/10.21612/yader.2009.005>
- Şahin, N. (2019). Türkçe dersi kapsamında gerçekleştirilen yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin tutumları üzerindeki etkisinin meta-analiz ile incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(1), 115-129. <https://doi.org/10.16916/aded.468520>
- *Şansal, H. (2023). *Okuma çemberi yönteminin okumaya ve yazmaya yönelik tutuma etkisinin incelenmesi* (Tez No. 808571) [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Şen, S., & Yıldırım, İ. (2020). *CMA ile meta-analiz uygulamaları*. Anı.
- *Tarıkdaroğlu, M., & Akar, M. S. (2022). Öğrenme amaçlı yazmanın ilköğretim öğrencilerinin akademik başarı ve yazma tutumları üzerindeki etkisi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(2), 111-122. <https://doi.org/10.47714/uebt.1078878>
- *Tavşanlı, Ö. F. (2019). *Süreç temelli yazma modüler programının ilkököl 2. sınıf öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutum, yazılı anlatım becerisi ve yazar kimliği üzerine etkisi* (Tez No. 542958) [Doktora tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Thalheimer, W., & Cook, S. (2002). How to calculate effect sizes from published research: A simplified methodology. *Work-Learning Research*, 1(9), 2-9.
- Turner, J. C., Meyer, D. K., Midgley, C., & Patrick, H. (2003). Teacher discourse and sixth graders' reported affect and achievement behaviors in two high-mastery/high-performance mathematics classrooms. *The Elementary School Journal*, 103(4), 357-378. <https://doi.org/10.1086/499731>
- *Türkben, T. ve Karaca, H. (2022). Öykü temelli öğrenme yaklaşımı odaklı yaratıcı yazma etkinlikleriyle öğrencilerin öyküleyici metin yazma becerilerinin geliştirilmesi. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 10(2), 214-235. <https://doi.org/10.35233/oyea.1115915>
- *Türkyılmaz, M. B. (2021). *Etkinlik temelli yaratıcı yazma çalışmalarının yedinci sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerileri, yazma tutumları, öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarına etkisi* (Tez No. 670953) [Doktora tezi, Mustafa Kemal Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ulubey, Ö., & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195-220.
- Urduan, T., & Schoenfelder, E. (2006). Classroom effects on student motivation: Goal structures, social relationships, and competence beliefs. *Journal of School Psychology*, 44(5), 331-349. <https://doi.org/10.1016/j.jsp.2006.04.003>
- Uyar, Y. (2015). *Öz düzenlemeye dayalı okuma becerisinin geliştirilmesi ve anlamaya etkisi* (Tez No. 378256) [Doktora tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Uyar, Y., & Özbay, M. (2023). Teaching and promoting independent use of reading strategies in the middle schools. *Education Quarterly Reviews*, 6(1), 504-514. <https://doi.org/10.31014/aior.1993.06.01.724>

Türkçe Derslerinde Uygulanan Öğretim Stratejilerinin Öğrencilerin Yazma Tutumlarına Etkisi: Meta-Analiz Çalışması

- *Uygun, M., Aktürkoğlu, B., & Dedeoğlu, H. (2014). Öz düzenleme stratejisi gelişimi öğretiminin yazılı anlatıma, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisine ve tutuma etkisi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 28, 131-156. <https://doi.org/10.9761/JASSS2518>
- *Yıldırım. (2020). *Türkçe dersinde çoklu uyarıcılarla gerçekleştirilen kelime öğretimi uygulamalarının etkililiği üzerine bir araştırma* (Tez No. 651805) [Doktora tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- *Yüksel, T. (2016). *Ortaokul 5. sınıf Türkçe derslerinde uygulanan yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarına ve sözel yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi* (Tez No. 426398) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Zimmerman, B. J., & Risemberg, R. (1997). Becoming a self-regulated writer: A social cognitive perspective. *Contemporary Educational Psychology*, 22(1), 73-101. <https://doi.org/10.1006/ceps.1997.0919>

Extended Abstract

Introduction

This study aims to evaluate the effect of teaching strategies applied in the Turkish language teaching process on students' attitudes towards writing using meta-analysis methods. This analysis method can be defined as a method of combining findings from multiple studies to obtain a general result. In other words, it involves controlling for the characteristics of the participant groups to achieve more generalisable results regarding the effect of the teaching methods and techniques used in different studies. Similarly, this review study covers research that seeks to determine the effect of various teaching strategies used to develop writing skills in Turkish lessons on students' attitudes towards writing.

Method

After completing the analysis process, relevant graphs and tables were created for the visual presentation of the findings. Furthermore, publication bias, an important factor that can affect the reliability of results in meta-analyses, was also assessed. In this regard, Rosenthâl 's Fail-Safe N statistic and funnel plot methods were used to determine this bias. A meta-analysis was used to achieve the objective defined in the study. The difference between this method and many other literature review methods is that it uses statistical techniques to obtain numerical data. Calculating arithmetic means may not be appropriate in all cases when analysing data obtained using various scales.

The study's data set consists of studies examining the writing attitudes of primary school students between 2004 and 2024. These studies were identified by searching various national and international academic databases. Of the 268 studies found through the search, 41 that met the inclusion criteria were included in the meta-analysis. Looking at the distribution of the studies, 17 were classified as articles, 15 as master's theses, and 9 as doctoral theses. The keywords used for the database search were: "writing attitude", "writing education", "writing instruction", "attitudes towards writing" and "attitudes against writing". The start date for obtaining the research data from the study selection pool was 10 January 2024. The end date is 5 February 2025. Inclusion criteria were also established to obtain data thereafter. The data set on which the study is based was created within the framework of the criteria listed below: (1) The study must have been published between 2004 and 2024 (research conducted within the last twenty years has been included). (2) The study must be a postgraduate thesis or an article published in national/international peer-reviewed scientific journals. (3) Preference was given to studies investigating the effects of different teaching methods used in Turkish language classes on students' attitudes towards writing. (4) The study must have been conducted using a pre-test-post-test control group experimental or quasi-experimental design. (5) Teaching practices based on the constructivist learning approach should be used in the experimental group, while strategies included in the Turkish teaching programme should be used in the control group. (6) The language of the study should be Turkish or English. (7) The sample should be composed of all grade levels from the second grade of primary school to the eighth grade of secondary school.

(8) The sample, mean, and standard deviation values for the groups should be reported in a manner that allows for the calculation of the effect size. In addition to the criteria listed above, the following factors were also taken into account: In studies with more than one experimental group, the results related to attitudes were obtained through different processes, so each experimental group was considered separately and the data were analysed. For the meta-analysis of the data, all studies included in the analysis were first coded into three groups in Microsoft Excel 365. The first group included descriptive information about the studies, such as "author surname," "publication year," and "publication type." In the second group, descriptive statistical data (mean, standard deviation, and sample size) from the final tests of the experimental and control groups were included in the coding sheet to enable the calculation of both general and independent effect sizes in the studies. The variables examined were publication type, class level, teaching level, duration of the intervention, and sample size.

The data analysis process was conducted in two main stages. In the first stage, descriptive statistics for the studies within the scope of the research were calculated and these findings were reported systematically. In the second stage, the effect size technique was applied using appropriate meta-analytic models to obtain the statistical parameters required for meta-analysis. The analysis process was carried out using Comprehensive Meta Analysis (CMA, Version 4) and Jamovi 2.3.28 software. Cohen et al.'s (2011) classification was used to interpret the effect size values obtained. Accordingly, values between 0 and 0.20 indicate a poor effect, values between 0.21 and 0.50 indicate a modest effect, values between 0.51 and 1.00 indicate a moderate effect, and values of 1.01 and above indicate a strong effect.

Results and Discussion

The results of this study reveal that when various teaching methods and techniques (e.g., process-oriented writing models, creative writing, analytical writing, planned writing) are applied within the framework of contemporary approaches in Turkish language lessons, they have a moderate and positive effect on primary and secondary school students' attitudes towards writing, as compared to the methods recommended in the current curriculum (e.g., guided writing, controlled writing, etc.), according to the classification by Cohen et al. (2011). Considering the heterogeneous nature of individual studies, the overall effect size was calculated using a random effects model. Potential publication bias in the studies included in the analysis was assessed using the "Funnel Plot" and "Orwin Safe N". The results indicate that publication bias is low and does not have an effect that would alter the effect size distribution. Subgroup analyses conducted to identify the source of heterogeneity revealed significant results for the variables of application duration and sample size. Based on these results, it can be said that the source of heterogeneity lies in the variables of application duration and sample size. Subgroup analyses conducted for the variables of publication type and class level teaching stage did not show any significant results. This study is expected to assist class teachers and Turkish language teachers in identifying effective methods that can be used in writing instruction activities in Turkish language lessons.